

Doc. PhDr. Jana Uhlířová, CSc.

Diplomová práce "Podmínky úspěšné integrace"" autorky Anny Šiškové se řadí mezi takový typ prací, jež směřují k hledání fundamentu humanizace českého školství. Porozumění této bázi teprve umožňuje zacílit výchovnou praxi směrem, u něž lze předpokládat pozitivní výsledek.

V teoretické rovině práce se diplomantka v jednotlivých kapitolách oprávněně zabývá problémem definice užívaných pojmů, integračními trendy v Evropě, integračními trendy v České republice (vývojem prointegrační legislativy) a konečně podmínkami vstupujícími do integračního procesu a které ho usměrňují prospěšným či naopak negativním směrem. Prokázala schopnost práce s literaturou; její jazyková vybavenost jí umožnila se orientovat i na originální literaturu v angličtině, tedy nejen českou a přeloženou. S lítostí lze konstatovat, že autorka nevyužila více této své přednosti. Problematika integrace z publikačního hlediska není již na domácí půdě málo frekventovaná, přesto však, jak uvádí autorka v textu práce, zahraniční přístupy jsou pro naši situaci stále inspirativní a aktuální. Zvláště požadavek „*Vzdělání postižených dětí by mělo být chápáno jako jejich právo, jelikož jsou členy této společnosti, a nikoli jako výsadu, která jim byla milostivě udělena*“ (cit. s. 36) Z obecného hlediska o významu a pozitivních integracích není třeba diskutovat, neboť sociální kontext a zvláště princip přijetí ostatními znamená přirozenost pohybovat se v dětské skupině zdravých. Omylem je však představa, která plyne z odpovědi respondentky v dotazníkovém šetření (soubor rodiče, s. 154) „*hlavní cíl integračního procesu je vyrovnání se zdravým v rámci možnosti a dokončení běžné ŽŠ*“.

Výzkumná rovina, v níž je nutno spatřovat jádro práce, nabízí průzkum třídních učitelů, ředitelů škol, asistentů učitele a rodičů. Vzorek 51 dospělých respondentů není plně dostačující, avšak získat větší počet respondentů spojených s touto problematikou, je obtížné. Proto si autorka nečiní nárok na zobecnění výsledků, ale chápe je spíše jako příspěvek k objasnění skutečností na tomto poli. Metoda dotazníku byla doplněna rozhovory s integrovanými žáky i jejich spolužáky. Baterie metod je správně doplněna pozorováním konkrétních integrujících se žáků ve třídě a jejich kontaktu s učitelem. Nebylo by nevhodné tuto pozorovací fázi rozšířit alespoň na jedno pololetí. Delší úsek, kdy výzkumník se stane přirozenou součástí třídy, umožní teprve nezkresleně nahlédnout do běžných situací a

porozumět pozici integrovaného žáka ve třídě. Velmi dobře zpracované jsou obě kazuistiky, které dokládají v jaké šíři je autorka schopna problém integrace nahlížet. Výsledky šetření, které autorka prezentuje v závěru práce, nejsou překvapivé. Potvrzují nejen tušené, ale již prokázané skutečnosti. Za překvapivé je však nutno považovat fakt, že učitelé se mnohdy nemohou pro integraci rozhodnout, ale je jim „přikázána“. Nove odkrytou oblastí se jeví hodnoty spojené s principem integrace handicapovaných žáků. Ukázalo se, že žáci ji většinou chápou pozitivně, přijímají odlišnost jako východisko k rozvoji postoje a hodnoty tolerance. Doporučuji, aby autorka tuto skutečnost učinila předmětem širší diskuse při obhajobě, rovněž i komparaci prointegračních tendencí v zahraničí a v ČR.

Po formální stránce je třeba práci vytknout, že od číselného řazení podkapitol (např. 2.5.3.1) bylo již před delší dobou upuštěno, doporučuji se nanejvýš tři znaky (max. 2.5.3). Tabulky musí být v práci průběžně očíslovány, rovněž jednotlivé přílohy mají být označeny. Pečlivější realizací formálních hledisek by práce mohla jen získat.

Hodnocení: velmi dobře

V Praze

30.4. 2006

